

III. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ ЛЕКСИКИ ТА ГРАМАТИКИ В КУРСІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

УДК 801.378.147.016:811.161.2'373.46

ПАРАДИГМА ТЕРМІНА “ТЕКСТ” У МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Оксана Туркевич

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра українського прикладного мовознавства,
вул. Університетська, 1, кімн. 233, 79001 Львів, Україна
тел.: 032 239 43 55
ел. пошта: turkevych@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8392-6199>*

Розглянуто текст як спеціальну одиницю методики викладання української мови як іноземної, яка формує окремі підсистеми за різними ознаками. Здійснено класифікацію та запропоновано тлумачення лінгводидактичних термінів, пов'язаних із поняттям текст. Запропоновано прийоми використання окремих типів текстів для навчання української мови іноземців.

Ключові слова: українська мова як іноземна, методика, лінгводидактика, текст.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ufl.2019.14.2728>

Постановка проблеми. Текст завдяки своїм особливостям є терміноодиницею різних галузей (зокрема лінгвістики, журналістики, перекладознавства), а також і лінгводидактики.

У Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти текст окреслено як „відрізок мовлення чи висловлювання (усне та / або писемне), що стосується специфічної сфери. У процесі виконання певного завдання він стає актом мовленнєвої діяльності і може бути як опорою так і метою, як продуктом так і процесом” [4 : 10]. Таке визначення дуже чітко окреслює поняття тексту як одиниці, якою оперують у навчанні мови. У нашій розвідці дотримуємося розуміння тексту як навчального матеріалу, що є сукупністю речень (або інших мовних одиниць), об'єднаних тематично й логічно, які мають відповідну комунікативну мету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методиці створення та використання текстів для навчання іноземців присвячено увагу в різних розвідках. Ганна Швець, проаналізувавши важливість тексту у процесі навчання іноземців, обґрунтовує принцип текстоцентризму, в межах якого текст є: «продуктом, засобом та об'єктом комунікації, тож оволодіння будь-якою іноземною мовою базується на

роботі з текстом, що забезпечує вивчення мовних одиниць і явищ не ізольовано, а у зв'язках один з одним (семантичних, граматичних, синтаксичних, стилістичних) [10 : 47]. Ніна Станкевич умовотивовує текст як основу будь-якого виду мовленнєвої діяльності: діалог, аудіотекст, текст для читання, письмовий твір. На її думку, в аналізі видів мовленнєвої діяльності навчальні тексти можна різнобічно класифікувати [7 : 43].

Крім цих комплексних розвідок, методиці застосування художнього тексту увагу присвятили Н. Станкевич [8], Г. Швець [11], С.Шевченко [12], В. Федчик [9], художнього і публіцистичного – О. Баранівська [3], наукового – Г.Онуфрієнко [5] та ін.

Виокремлення раніше не з'ясованих частин загальної проблеми.

Актуальність дослідження тексту і всієї системи понять, які він формує в лінгводидактиці, зокрема у методиці викладання УМІ, продовжує бути актуальним завданням з огляду на осучаснення методів викладання, розвиток новітніх технологій тощо. Новизною запропонованої розвідки є систематизація та уніфікація термінів з родовою одиницею текст, які функціонують у фаховій мові методики викладання української мови як іноземної.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розглянути текст як метатермін української лінгводидактики, з'ясувати особливості підсистем, які він формує, з метою їх упорядкувати та унормувати.

Виклад основного матеріалу.

Текст є основою навчання і підсистем мови, і видів мовленнєвої діяльності. Часто в лінгводидактичних працях автори вживають термін *навчальний текст*. Проте, на наш погляд, розрізнення термінів *текст* і *навчальний текст* недоречно, тому що у методиці викладання УМІ кожен текст (і той, який вибирають для навчання, і той, який є результатом вивчення мови) має дидактичну мету. Тому термін *навчальний текст* у фаховій мові лінгводидактики є надлишковим і не сприяє систематизації понять.

Текст може створювати або вибирати і студент, і викладач. Основні критерії щодо змісту і форми текстів сприяють підвищенню мотивації студентів. Текст повинен:

- 1) мати сюжет;
- 2) мати емоційний вплив;
- 3) бути актуальним;
- 4) бути тематично близьким до життєвого досвіду чи зацікавлень студента;
- 5) викликати критичну оцінку в студента і бути джерелом дискусій;
- 6) уможливлювати різні ситуативні зміни змісту;
- 7) мати виховне і пізнавальне значення.

Насамперед усі тексти, які використовують для навчання, за способом їх створення можна поділити на *укладені* та *неукладені*.

Синонімними варіантами до терміна *неукладений текст* є *автентичний текст* чи *оригінальний текст*.

Неукладений текст – текст, не створений спеціально для навчання мови, проте є використовуваним у навчальному процесі. Неукладений текст не має спеціальних спрощень форми чи змісту, проте його можна використовувати вже і на початковому етапі навчання. Іноземний студент під час здобуття щоденного мовного

досвіду натрапляє на такі тексти (наприклад, статті, документи, оголошення, реклама тощо), тому робота з такими текстами є важливим етапом навчання.

Укладений текст – текст, створений спеціально для навчання мови. Наприклад, спеціально записані матеріали для аудіювання, тексти, призначені для формування окремих орфоепічних навичок чи засвоєння граматичних явищ тощо. Варіанти таких текстів переважно створює чи підбирає викладач. Проте укладений текст може бути й результатом роботи студента, наприклад, під час формування навичок писання.

За способом пристосування тексту до умов навчального процесу можна виділити *адаптований текст* і *неадаптований текст*.

Термін *неадаптований текст* є контекстуальним синонімом до спеціальних одиниць *автентичний текст* й *оригінальний текст*.

Неадаптований текст – це текст, який не видозмінювали з навчальною метою. Він є автентичним, оригінальним варіантом, який використовують у процесі навчання мови.

Адаптований текст – текст, частково змінений чи створений на основі іншого тексту з урахуванням рівня знань іноземних студентів чи мети навчання.

Традиційно адаптацію тексту здійснюють через незначні скорочення і синонімічні заміни, зокрема застарілих, діалектних слів тощо. Часто з навчальною метою змінюють: загальну структуру тексту, обсяг лексики (вилучають чи додають слова), граматичні конструкції, порядок слів у реченні тощо.

Загалом у лінгводидактиці виділяють два типи адаптації тексту. Лінгвістична адаптація передбачає спрощення тексту на основі лексичних чи граматичних заміни. Нелінгвістичну адаптацію тексту здійснюють змінюючи обсяг тексту, спрощуючи зміст.

На думку С. Первухіної, у межах лінгвістичної адаптації можна виокремити семантичний і структурний варіанти адаптації тексту. Перший уможливує вибір мовних засобів в адаптованому тексті через заміну одиниць і додавання інформації для пояснення лакун. Другий дає змогу спрощувати граматичні структури (використовувати прості речення замість складних, замінювати словосполучення на структурно прості варіанти). Нелінгвістична адаптація, яку проводять завдяки композиційним видозмінам, дає змогу продовжувати сюжетну лінію і зберігати зміст. У межах абзаців скорочують кількість речень, проте зберігають речення, базовані на пресупозиціях і пропозиціях оригінального тексту [6 : 132]. Незважаючи на те, що викладачі з української мови як іноземної часто адаптують тексти для потреб своєї аудиторії, досі не створено якихось конкретних порад і прикладів відповідно до рівнів володіння українською мовою. Вважаємо, що праця в цьому напрямку є дуже актуальним завданням.

За способом відтворення тексту виокремлюємо **текст для читання**, **текст для слухання** (аудіотекст), **текст для перегляду** (відео).

Текст для читання – текст, призначений для формування вмінь і навичок читання. Його використовують для удосконалення умінь техніки читання чи навичок сприйняття і розуміння інформації. Залежно від рівня володіння мовою і мети підбирають різні за обсягом чи жанром тексти. Тип тексту й система вправ і завдань залежать від виду читання (ознайомлювального, вивчального, оглядового тощо).

Аудіотекст – текст, призначений для слухання. Його найчастіше використовують з метою формування навичок вимови і навичок сприйняття усного

мовлення. З навчальною метою підбирають аудіотекст, який має зрозумілий зміст і мовні засоби, є монотематичним, сюжетним, інтонаційно оформленим і відтвореним правильним темпом. Аудіотекст може бути записаний на носії інформації в умовах тиші або умовах наближених до природного мовлення, може бути оригінальним чи спеціально створеним.

Окремим різновидом аудіотексту, методика роботи з яким є особливою, є пісня.

Пісні як навчальному матеріалу з УМІ були присвячені окремі розвідки О. Антонів [1], В. Бадер [2]. Як термін лінгводидактики *пісня* – текст для слухання, який супроводжує відповідна мелодія, що має здатність впливати на емоційний стан слухача. Завдяки такій характеристиці пісні, можна виділити основні принципи її використання під час роботи з іноземцями.

1. Передусім треба чітко визначити, з якою метою будемо використовувати пісню: для формування лексичного запасу, тренування граматичних навичок, удосконалення вимови чи просто презентації окремої теми.

2. Рівень мовної підготовки студентів очевидно вплине на вибір пісні, проте також слід зразу продумати, який вплив пісня матиме на вибір ігор, інших вправ і завдань на основі прослуханого тексту.

3. Слід врахувати культурні особливості студентів, яким запропонуємо пісню. Не можна враховувати лише культурні норми чи погляди українців.

Прикладом для останнього пункту служить те, що козацькі та повстанські пісні негативно сприймають студенти з Польщі, народна пісня „Ой на горі цигани стояли” може викликати подив у німців, оскільки в їхній мові лексему *цигани* сприймають таку, що зумовлює національну дискримінацію тощо. Різномітні коментарі можуть допомогти уникнути таких явищ.

Адам Сімпсон (Adam Simpson) пропонує 6 кроків на занятті, пов'язаних із використанням пісні [14]. Їх можна дієво використовувати на рівнях A2, B1, B2.

1. Послухайте пісню (якщо є кліп, то покажіть його). Можна спитати, чи студенти чули цю пісню раніше.

2. Спитайте про назву пісні, а також про основні моменти, пов'язані з піснею (не перевіряйте змісту, лише намагайтеся почати розмову, яка стосується теми пісні).

Часто під час першого слухання можна запропонувати таке завдання: до кількох слів (нових чи вже відомих) студенти повинні почути слова-рими під час прослуховування і записати їх. Можна також перед слуханням провести мозковий штурм і записати римовані слова, які запропонують студенти (якщо їхній мовний рівень уможливіє це зробити).

3. Послухайте пісню другий раз – вже з паралельним ознайомленням із текстом.

Під час цього етапу можна запропонувати різні завдання.

А. Студенти слухають, читають і підкреслюють нові слова.

Б. Студенти заповнюють пропуски.

В. Студенти підбирають вирізані слова і кладуть їх у пропуски в тексті пісні.

4. Якщо ви вирішили використати пісню для тренування граматичних вмінь і навичок, попросіть студентів підкреслити однотипні граматичні форми і проаналізуйте разом їх використання.

5. Проаналізуйте (передусім з'ясуйте значення і зверніть увагу на контекст) нові для студента слова та фразеологізми, які є в пісні.

б. Запропонуйте творчі завдання на основі пісні.

Запропонуйте студентам написати якийсь відгук від імені того, кому присвячена пісня. Студенти у групах можуть також обговорити й написати план приготування кліпу для цієї пісні тощо.

Крім цих ідей, можна ще втілити багато інших, які залежать від групи студентів (віку, мотивації, рівня) чи мети, якої намагається досягнути викладач (засвоїти чи удосконалити елементи відповідної компетенції).

У контексті розгляду видів текстів за формою відтворення на увагу заслуговують терміни, пов'язані зі спеціальною одиницею *відео*. У фаховому мовленні закріпилися похідні одиниці: відеосюжет, відеофрагмент, відеоматеріали. Очевидно, що термін відео доцільно розглянути у групі аудіовізуальні засоби навчання. Проте оскільки методика його використання так чи інакше пов'язана з роботою з текстом, то пропонуємо в цьому контексті окреслити *відео* як аудіовізуальну чи візуальну форму відтворення інформації, яку використовують з метою вивчення мови.

Найбільш популярними жанрами відео, які можна залучити в навчальний процес, є фільм, мультфільм, програма, реклама та ін. Кожен із них відповідно до мети навчання вимагає спеціального методичного опрацювання. Відео є ефективним джерелом презентації країнознавчої інформації (наприклад, для рівня С1, вивчення теми «Тарас Шевченко»: Фома та гурт «Мандри» <https://www.youtube.com/watch?v=uMEyxT9CHGQ&feature=youtu.be&fbclid=IwAR1bu5HYbErH5vpeozmXI8Awn4Mo8juBv5RMpXpSuiLLlv1i1DkSbPDo0zY>).

Спеціально створені відео можна використати для опанування алфавіту, лексики, граматики тощо (наприклад, для рівня А1–А2, вивчення місяців: <https://www.youtube.com/watch?v=NUefOfTvxaU&feature=youtu.be&fbclid=IwAR2B0azjXwXwX9scOWl4dUs9XAcgUVSZpviXnfuXLQ0kpcKD49TFmhVJnV8>).

Викладачі повинні враховувати факт, що на заняттях з української мови як іноземної можна не лише використовувати готові відео, але також попросити студентів записати їхні відео і потім разом проаналізувати їх.

За способом фіксації текстів виділяємо усний текст і письмовий текст.

Усний текст – це текст, створений в усній формі.

Письмовий текст – це текст, створений чи зафіксований у письмовій формі.

Ці види текстів є не лише засобами навчання мови, а й об'єктом оцінювання, зокрема на сертифікаційних іспитах. Зокрема в частині іспиту говоріння усний текст – як результат мовлення оцінюють за такими параметрами: «дискурсивна організація, інтеракція, вимова, граматика і лексика» [13 : 81]. Письмовий текст у перевірці вмінь продуктивного виду – писання оцінюють за критеріями «зміст, комунікативні досягнення, структура, мова (лексика і граматика) [13 : 32].

За формою тексти традиційно поділяють на діалог, монолог, полілог.

Діалог (діалогічний текст) – текст, який має форму обміну висловлювань між двома особами. Діалоги використовують вже з початкового етапу навчання. Рекомендують таку послідовність опрацювання діалогу на занятті: 1) розказати (показати) про ситуацію, в якій відбуватиметься діалог; 2) прочитати чи послухати діалог; 3) проаналізувати мовні засоби; 4) відтворити діалог (ще раз прочитати з відповідною інтонацією або максимально наближено до зразка відтворити його усно); 5) виконати вправи і завдання; 6) створити свій діалог на основі опрацьованого, вживаючи запропоновані слова, фрази тощо.

Монолог (монологічний текст) – текст, який має форму висловлювання однієї особи. Монологи використовують як основу для тренування різних видів мовленнєвої діяльності.

Полілог – текст, який має форму висловлювання кількох осіб. Дуже часто полілог є основою різних комунікативних ігор на занятті, наприклад: студенти мають опитати своїх одногрупників з метою отримати якусь інформацію.

Зразок вправи (рівень A2, A2+). Ви маєте анкету з частковою інформацією про певну особу. Опитайте своїх колег з метою зібрати всю інформацію.

Кожен студент отримує таку анкету (в якій заповнена лише одна колонка), запитує в колег і доповнює анкету.

Ім'я	
Прізвище	
Адреса	
Номер телефону	
Вік (Скільки років ?)	
Професія	
Національність	
Країна проживання	

Найбільшою трудностю є виправити й оцінити мовлення студентів, тому викладачеві слід бути дуже уважним і гнучким у цьому процесі. Запропонована вправа поєднує усне мовлення з писанням, що допоможе викладачеві перевірити, наскільки правильно студенти виконали завдання, а самі студенти матимуть додаткову мотивацію, оскільки бачитимуть результат своєї роботи, з яким викладач може організувати і подальшу роботу.

Закономірно, що використання відповідної форми тексту залежить від того, який різновид мовної чи комунікативної компетенції заплановано тренувати.

За функціональним стилем можна виокремити художній, розмовний, публіцистичний, науковий, офіційно-діловий текст, а також їхні мікросистеми, наприклад, науково-навчальний, науково-популярний, власне науковий текст. Методика роботи з кожним видом тексту дуже відрізняється в межах навчання підсистем мови чи видів мовленнєвої діяльності і є предметом окремого розгляду.

Висновки. На основі вищепроаналізованого матеріалу можна спостерігати, що спеціальна одиниця *текст* чітко формує підсистеми за різними критеріями. Гіпонімні терміни піддаються систематизації, яка сприяє уточненню обсягу поняття, яке номінує кожен термін, вияву надлишкових чи проблемних з погляду мовної норми термінів. Запропоновані дефініції можуть сприяти уніфікації термінів у фаховому спілкуванні лінгводидактів. Створення практичних порад щодо використання різних текстів у навчальному процесі, а також самого корпусу навчальних текстів є перспективою досліджень.

Список використаної літератури

1. Антонів О. Українська пісня як об'єкт вивчення в іншомовній аудиторії. // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, 2009. Вип. 4. – С. 206–211.

2. *Бадер В.І.* Українська пісня як засіб формування лінгвокраїнознавчої компетенції іноземних студентів. URL: http://www.intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_autors_bader_vi/
3. *Баранівська О.* Художній і публіцистичний тексти як засоби навчання української мови як іноземної. // Тека Ком. Pol.-Ukr. Związ. Kult. – Краків, 2008. – С. 60–66.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. С. Ю. Ніколаєва. – Київ, 2003. – 273 с.
5. *Онуфрієнко Г. С.* Науковий текст у сучасному лінгводидактичному вимірі. // Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. – Запоріжжя, 2012. – № 1. – С. 334–339.
6. *Первухина С. В.* Адаптированный художественный текст : способы повышения понятности. // Вестник Челябинского государственного университета. Челябинск, 2011. – Вип. 58. – С. 130–134.
7. *Станкевич Н.* Види мовленнєвої діяльності в аспекті лінгводидактики. // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, 2007. – Вип. 2. – С. 40–47.
8. *Станкевич Н.* Художній текст для читання в іншомовній аудиторії : вироблення стратегії розуміння. // Вісник Харківського університету. – № 14. – С. 202–210. URL: <http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/100.pdf>
9. *Федчик В. А.* Роль і місце художнього тексту в навчанні української мови як іноземної. URL: http://www.rusnauka.com/12_EN_2008/Philologia/30966.doc.htm
10. *Швець Г.* Принцип текстоцентризму в навчанні української мови як іноземної. // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, 2015. – Вип. 11. – С. 142–150.
11. *Швець Г.* Художній текст на різних етапах навчання української мови як іноземної. // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, 2011. – Вип. 6. – С. 176–182.
12. *Шевченко С.* Художній текст в курсі української мови як іноземної. // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, 2007. – Вип. 2. – С. 219–221.
13. Handbook for teachers for exams from 2016. Cambridge English. URL: <https://www.cambridgeenglish.org/Images/167791-cambridge-english-first-handbook.pdf>
14. Simpson Adam. How to use songs in the English language classroom. URL: <http://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-use-songs-english-language-classroom>

References

1. *Antoniv O.* Ukrainska pisnia yak obiekt vyvchennia v inshomovnii audytorii. Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. Lviv, 2009. Vyp. 4. S. 206–211.
2. *Bader V. I.* Ukrainska pisnia yak zasib formuvannia linhvokrainoznavchoi kompetentsii inozemnykh studentiv. URL: http://www.intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_autors_bader_vi/
3. *Baranivska O.* Khudozhnii i publitsystychnyi teksty yak zasoby navchannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. Teka Kom. Pol.-Ukr. Związ. Kult. Krakiv, 2008. S. 60–66.

4. Zahalnoevropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia / nauk. red. S. Yu. Nikolaieva. Kyiv, 2003. 273 s.

5. Onufriienko H. S. Naukovyi tekst u suchasnomu linhvodydaktychnomu vymiri. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Filolohichni nauky. Zaporizhzhia, 2012. № 1. S. 334–339.

6. Pervuhina S. V. Adaptirovannyj hudozhestvennyj tekst : sposoby povysheniia ponjatnosti. Vestnik Cheljabinskogo gosudarstvennogo universiteta. Cheljabinsk, 2011. Vip. 58. S. 130–134.

7. Stankevych N. Vydy movlennievoi diialnosti v aspekti linhvodydaktyky. Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi. Lviv, 2007. Vyp. 2. S. 40–47.

8. Stankevych N. Khudozhnii tekst dlia chytannia v inshomovnii audytorii : vyroblennia stratehii rozuminnia. Visnyk Kharkivskoho universytetu. № 14. S. 202-210. URL: <http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/100.pdf>

9. Fedchuk V. A. Rol i mistse khudozhnogo tekstu v navchanni ukraïnskoi movy yak inozemnoi. URL: http://www.rusnauka.com/12_EN_2008/Philologia/30966.doc.htm

10. Shvets H. Pryntsyp tekstotsentryzmu v navchanni ukraïnskoi movy yak inozemnoi. Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi. Lviv, 2015. Vyp. 11. S. 142–150.

11. Shvets H. Khudozhnii tekst na riznykh etapakh navchannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi. Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi. Lviv, 2011. Vyp. 6. S. 176–182.

12. Shevchenko S. Khudozhnii tekst v kursi ukraïnskoi movy yak inozemnoi. Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi. Lviv, 2007. Vyp. 2. S. 219-221.

13. Handbook for teachers for exams from 2016. Cambridge English. URL: <https://www.cambridgeenglish.org/Images/167791-cambridge-english-first-handbook.pdf>

14. Simpson Adam. How to use songs in the English language classroom. URL: <http://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-use-songs-english-language-classroom>

Стаття надійшла до редакції 16.04.2019
прийнята до друку 14.05.2019

PARADIGM OF THE TERM *TEXT* IN UKRAINIAN LANGUAGE EDUCATION

Oksana Turkevych

*Ivan Franko National University of Lviv
Department of Ukrainian Applied Linguistics
Universitetska street, 1, room 233, 79001 Lviv, Ukraine
Tel.: 032 239 43 55
mail: turkevych@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8392-6199>*

The article deals with the text as a special unit of linguodidactics that forms separate subsystems based on different features. The text is defined as an educational material consisting of the totality of sentences (or other language units) thematically and logically united and having a corresponding communicative goal.

The basic criteria concerning the contents and types of the texts that promote the students' motivation are distinguished. In particular the text must have a plot and emotional influence; be actual, be thematically close to the vital experience or personal interests of a student; evoke the student's critical estimation and be the source of discussions; enable different situational changes of contents; have educative and cognitive value.

Based on the way of their creation all texts are divided into compiled and uncompiled.

Based on the method of text adaptation to the conditions of the learning process it is possible to distinguish an adapted text and unadapted text. Two types of text adaptation are characterised. A linguistic one provides text simplification on the basis of lexical or grammatical replacements. A non-linguistic text adaptation is carried out by means of changing the volume of the text, by simplifying the contents.

Based on the way of text reproduction one can distinguish a text for reading, a text for listening (audiotext), a text for viewing (video). The author offers methodical advice on the use of each of the above mentioned types for teaching Ukrainian as a foreign language.

Based on the way of text fixation an oral text and a written text are distinguished. They are not only the tools of language teaching but also the object of assessment, particularly during certification examinations.

The study shows that the use of the corresponding type of the text (dialogue, monologue, polylogue) depends on the variety of language or communicative competence planned to be formed.

The definitions of each type of the text offered in this article will promote the unification of terms in professional communication of teachers of Ukrainian as a foreign language.

Building a system of practical advice on the use of different texts in the learning process as well as the educational text corpus makes the prospect of our future research.

Key words: text, method, language education, Ukrainian as a foreign language.